

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Інститут післядипломної освіти

Євчук Л. А.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання контрольних робіт
з дисципліни «Управління безпекою бізнесу»
для студентів заочної форми навчання
економічних спеціальностей

Методичні рекомендації

Випуск 418

Миколаїв – 2023

УДК 658-049.5(076)

Є27

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 2 від 28 лютого 2023р.)

Рецензент:

Бержаніт І. А., – кандидат економічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань.

Є27

Євчук Л. А. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Управління безпекою бізнесу» для студентів заочної форми навчання економічних спеціальностей : метод. рек. / Л. А. Євчук. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. – 20 с. – (Методична серія ; вип. 418).

У методичних рекомендаціях надано покрокові інструкції до вивчення дисципліни «Управління безпекою бізнесу» за кейсовою методикою. Всі завдання виконуються на прикладі реально існуючих підприємств і передбачають проведення аналізу організації системи безпеки на досліджуваних підприємствах.

Для студентів економічних спеціальностей заочної форми навчання.

УДК 658-049.5(076)

ISSN 1811- 492X

© Євчук Л. А., 2023

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Організаційно-методичні вказівки до виконання контрольної роботи та підготовки до здачі іспиту.....	5
Завдання контрольної роботи.....	7
Завдання 1.....	7
Завдання 2.....	8
Завдання 3.....	8
Завдання 4.....	8
Завдання 5.....	9
Завдання 6.....	9
Завдання 7.....	10
Завдання 8.....	10
Питання до іспиту	12
Рекомендована література	14
Додаток А.....	16

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління безпекою бізнесу» є формування у студентів системи спеціальних знань з питань управління безпекою в бізнес-середовищі, формування ефективної системи управління безпекою на підприємствах з урахуванням вимог системи національної безпеки.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Управління безпекою бізнесу» є: надання здобувачам вищої освіти ясного і чіткого уявлення про теоретичні та методологічні основи вивчення основних положень управління безпекою підприємства; визначення основних напрямів забезпечення національної безпеки держави; формування знань, умінь та творчого підходу при розробці та управлінні системою безпеки підприємства; розкриття специфіки тінізації економіки; характеристика етапів формування зарубіжних і вітчизняних тінювих фінансових потоків; вивчення основних категорій, принципів побудови, показників економічної безпеки з метою здійснення економічного аналізу і моделювання на макrorівні та розробки заходів щодо регулювання рівня тінізації економіки; визначення ринкового механізму детінізації економіки; розкриття особливостей формування системи управління безпекою підприємства; визначення основних форм управління безпекою підприємства; проведення базисних та нормативних прогнозних розрахунків.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКИ ДО ЗДАЧІ ІСПИТУ

Зміст контрольної роботи з дисципліни «Управління безпекою бізнесу» полягає у виконанні восьми завдань. Особливістю даної контрольної роботи є те, що для її написання вам буде важко користуватись підручниками, оскільки їх зміст не відповідає реаліям бізнесу. Для написання контрольної роботи вам будуть необхідні сайти з реальною інформацією практичного характеру, бізнес-література, власний досвід та власний розум.

Більшість завдань контрольної роботи має виконуватися на прикладі реального підприємства. Це має бути таке підприємство, яке ви можете фізично відвідати або відвідували раніше і більш-менш знайомі з його діяльністю. Найкращим буде обрати підприємство, на якому ви працюєте, адже ви знайомі з деталями його роботи.

Виконання всіх 8-ми завдань контрольної роботи є обов'язковим.

Всі завдання контрольної роботи є єдиними для всіх студентів, проте, кожен готує його самостійно. У завданнях контрольної роботи потрібно не стільки гарно написати літературною мовою, скільки провести аналіз існуючої ситуації на підприємстві, висловити свою точку зору на питання, показати власну позицію та власне бачення. Не потрібно готувати великі повідомлення. Згадайте приказку про те, що стислість є сестрою таланту.

Всі завдання контрольної роботи базуються на матеріалах, що викладені у лекціях. У кожному завданні вказано номер і тему лекції, за матеріалами якої виконується домашнє завдання. Вам буде **більш зрозумілим зміст завдання**, якщо перед його виконанням ви **ознайомитесь з матеріалами відповідної лекції**.

Контрольна робота подається у вигляді одного текстового файлу, в якому представлені всі виконані завдання. Зразок титульного аркушу контрольної роботи наведено у додатку А.

Контрольна робота має бути підготовлена і завантажена до системи Moodle до початку сесії. На заняттях під час екзаменаційної сесії ми будемо розглядати виконані вами контрольні роботи, обговорювати їх зміст. Тому буде добре, якщо під час занять ви будете мати на руках роздрукований варіант контрольної роботи. Так буде зручніше її обговорювати.

Здача іспиту з дисципліни буде проходити у двох форматах:

1) усна здача іспиту за екзаменаційними білетами визначеними

питаннями для здачі іспиту;

2) шляхом обговорення виконаних завдань контрольної роботи.

Здавати іспит за другим форматом мають право лише студенти, які:

– вчасно підготують всі завдання контрольні роботи;

– будуть присутні на заняттях під час сесії;

– прийматимуть активну участь в обговоренні виконаних завдань контрольної роботи.

За бажанням, такі студенти можуть здавати іспит за першим варіантом формату задачі заліку. Решта студентів має здавати іспит лише за першим форматом. У той же час виконання контрольної роботи є обов'язковим.

Екзаменаційні питання, за якими буде проходити іспит, подано у другій частині даних методичних рекомендацій.

Виконані завдання будуть оцінюватись за такими критеріями:

Виконана контрольна робота – до 60 балів.

Обговорення контрольної роботи під час сесії – до 40 балів.

Захист контрольної роботи (при відсутності студента під час сесії) – до 10 балів.

Здача іспиту – до 30 балів.

ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 1 «Бізнес і його безпека», що завантажена до Moodle.

2. Серед об'єктів забезпечення безпеки підприємства обрати один.

До об'єктів забезпечення безпеки належать:

1. *фінансові кошти;*

2. *майно (товар, сировина, готова продукція, обладнання, рухоме та нерухоме майно);*

3. *немайнові активи;*

4. *персонал;*

5. *репутація власників, топ-менеджменту та самої компанії;*

6. *технології та бізнес-процеси.*

Взяти один конкретний предмет (може бути нематеріальним) із обраного виду об'єкта безпеки підприємства і скласти план злочину щодо цього предмета. Злочин має бути здійснено таким чином, щоб виконавця важко було притягнути до відповідальності.

Описати детальний конкретний план викрадення або пошкодження даного предмету.

Зверніть увагу, завдання полягає лише у розробці плану злочину.

Вчиняти злочин НЕ потрібно.

Злочин не має бути пов'язаний із кібербезпекою. Це специфічний вид діяльності, чим мають займатися фахівці.

3. Провести аналіз загроз безпеки на підприємстві, відповідаючи на питання:

- Що і де може потребувати захисту?
- Хто може становити загрозу?
- Як може бути причинена шкода?

Приклад відповіді на дані питання подано у лекції.

Для проведення аналізу обрати два інші предмети з інших видів об'єктів безпеки (всього два предмети). Тобто, злочин плануєте по одному об'єкту безпеки, а проводите аналіз по двом іншим об'єктам.

Завдання 2

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 2 «Організація служби безпеки», що завантажена до Moodle.

2. Провести аудит безпеки підприємства

Проаналізуйте організацію безпеки на підприємстві, визначте її «слабкі місця». Детально обґрунтуйте свою точку зору щодо кожного об'єкту.

3. Проаналізуйте дотримання на підприємстві правил організації служби охорони, які були висвітлені у питанні 3 лекції «Служба охорони на підприємстві».

Завдання 3

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 3 «Репутація бізнесу та її захист», що завантажена до Moodle.

2. Знайти і описати реальний випадок того, як «підмочена» репутація чи атака на репутацію завдала значної шкоди компанії. Вказати причини виникнення інциденту.

Дане завдання виконується на прикладі не вашого підприємства, а того, по якому знайдете інформацію. Хоча, якщо подібна ситуація траплялася на вашому підприємстві, можете розглянути її.

Детально вивчіть зміст інциденту, що саме відбувалося. Адже розуміння деталей подій надасть можливість скласти ефективні, дієві плани.

3. Обґрунтувати два плани по роботі над репутацією підприємства. Уявіть себе на місці фахівця даної компанії з формування репутації. Складіть плани:

1) План вирівнювання репутації компанії через цей інцидент.

2) План заходів по зниженню ризику виникнення подібних ситуацій у майбутньому. Що слід робити, щоб такі ситуації більше не повторювалися, а якщо і відбудуться, то збитки репутації від них були б мінімальними.

Завдання 4

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 4 «Диверсійний аналіз бізнесу», що завантажена до Moodle.

2. Провести диверсійний аналіз свого підприємства

Візьміть одну операцію чи один підрозділ підприємства і розпишіть за ним зміст за всіма 7 пунктами диверсійного аналізу.

3. Обґрунтувати перелік конкретних заходів зменшення втрат через можливі проблемні ситуації.

Завдання 5

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 5 «Кадрова безпека», що завантажена до Moodle.

2. Провести внутрішній аналіз підприємства на предмет кадрової безпеки.

Проаналізуйте, як на вашому підприємстві організовані заходи кадрової безпеки, про які йшла мова у лекції, як організовані заходи протидії крадіжкам?

За результатами аудиту підготуйте повідомлення, у якому потрібно розкрити такі питання:

- назва підприємства, вид діяльності, місце розташування;
- Ваш аналіз рівня організації кадрової безпеки на підприємстві;
- яких заходів не вжито, і які негативні наслідки вже мають місце;
- Ваш аналіз організації протидії крадіжкам.
- Ваші пропозиції щодо реформування системи кадрової безпеки на підприємстві.

Завдання 6

1. Ознайомитись зі змістом лекцій за темою 7 «Безпека взаємовідносин з партнерами», що завантажена до Moodle.

2. Провести дослідження надійності можливого постачальника чи підрядника.

Ваше підприємство вже має своїх постачальників. У той же час доцільно розглянути можливість їх диверсифікації, що знизить ризик залежності від одного постачальника і його можливість чинити тиск на підприємство.

Виходячи з того, які товари/послуги закупає ваше підприємство, пошукайте для двох різних товарів чи послуг (або одного товару і однієї послуги) іншого постачальника/підрядника. За допомогою різних сервісів проведіть його перевірку з позиції безпеки роботи з ним.

Проведіть перевірку позицій, вказаних у чек-листі у лекції.

Для перевірки можна використати різні сервіси, зокрема такі:

- YouControl <https://youcontrol.com.ua/ru/>;
- Опендатабот <https://opendatobot.ua/>;
- Clarity Project;
- Відкриті бази даних:

<https://infobox.prozorro.org/articles/perelik-vidkritih-reyestriv-ta-baz-danih-ukrajini>

3. Проведіть оцінку рівня організації співпраці з підрядними організаціями.

Чи організовують виконання ними робіт з позиції контролю техніки безпеки? Проведіть аналіз за переліком кроків, наведених у лекції.

Завдання 7

1. Подивитися фільм «Засновник». Фільм заснований на реальних подіях:

https://www.youtube.com/watch?v=C_vLgotFirQ

2. Провести аналіз побудови взаємовідносин з партнером-співвласником бізнесу.

У повідомленні розкрийте відповіді на питання:

- Чому автори чудової бізнес-ідеї залишилися без нічого?
- Які правила побудови ефективних взаємовідносин з партнерами було порушено? І ким було порушено?
- Що доцільно було б зробити братам-винахідникам для отримання заслужених дивідендів?
- Ваша оцінка дій Рей Крока. Чому він так вчинив? Чому він залишив братів без дивідендів?
- Ваші узагальнюючі висновки за результатами проведеного аналізу.

Завдання 8

1. Ознайомитись зі змістом лекції за темою 10 «Вплив емоцій на безпеку бізнесу», що завантажена до Moodle.

2. Подивитись фільм «Серена» (2014 р.).

Трейлер до даного фільму:

<https://www.youtube.com/watch?v=Nuro6SWFo0Y>

Підготувати повідомлення, у якому проаналізувати поведінку головних героїв Джорджа та Серени з позиції складових емоційного інтелекту та того, як особисті переживання героїв позначилися на ефективності управління бізнесом.

У цілому, оцінюючи становище головних героїв, у них були всі передумови для забезпечення собі заможного щасливого життя. Проте, своїми діями, своєю емоційною реакцією на події вони все зруйнували.

Як би цинічно це не звучало, не вони перші, не вони останні. Проблеми, з якими зустрілися в житті та веденні бізнесу головні герої, переживали і інші люди. Проте інші люди знаходили способи адекватного

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Управління безпекою бізнесу» для студентів заочної форми навчання економічних спеціальностей

їх вирішення і продовжували далі жити та радіти життю.

Надайте відповіді на такі питання:

– У яких ситуаціях головні герої через свої емоції (як позитивні, так і негативні) приймали невірні рішення щодо ведення бізнесу.

– Чи усвідомлювали вони, що діють неправильно?

– Чи контролювали вони ці емоції?

– Чи мала місце емпатія до співучасників ситуацій?

– Як вони проявляли емпатію до найманих робітників своєї лісозаготівлі?

– Чи були випадки, коли головні герої керували своїми емоціями?

До яких результатів це призвело?

– Які варіанти вирішення проблем головних героїв ви бачите? При відповіді на дане питання слід враховувати, що події відбувалися близько ста років тому й у іншій країні. Тобто, законодавство, звичаї, технології були іншими, ніж ми маємо у себе зараз.

Ваші висновки після перегляду фільму? Мінімум 3 висновки. Висновки надавати за схемою:

– Я зрозумів, що ...

– Тепер я буду діяти так ...

3. Скласти список «Як я можу отримати радість і задоволення без грошей або за малі гроші», який буде складатись мінімум з 20 пунктів.

Це буде перелік речей, дій, подій, вражень, які приносять вам радість і на це або зовсім не потрібні гроші, або дуже мала їх кількість. У ситуаціях, коли вам стає сумно, падає настрій, перегляньте цей список і зробіть щось із нього. Даний пункт завдання не є обов'язковим, проте я рекомендую його виконати.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Необхідність забезпечення безпеки бізнесу
2. Хто відповідає за безпеку бізнесу і чому
3. Організація системи безпеки на підприємстві
4. Побудова системи корпоративної безпеки
5. Аудит безпеки бізнесу
6. Правила організації служби охорони
7. Заходи організації кібербезпеки на підприємстві
8. Репутація та гудвіл, кому вони потрібні
9. Управління репутацією
10. Робота з атаками на репутацію
11. Базові завдання фахівця по зміцненню репутації бізнесу
12. Завдання служби безпеки в частині формування репутації бізнесу
13. Зміст диверсійного аналізу
14. Методика диверсійного аналізу
15. Методи зниження негативного впливу очікуваних ризиків та проблем
16. Сутність підходів управління ризиком – ухилення від ризику, прийняття ризику, придбання додаткової інформації. Приклади їх застосування.
17. Сутність методів управління ризиком – передача ризику іншій особі, попередження ризику, створення резервів. Приклади їх застосування.
18. Сутність диверсифікації, хеджування та лімітування як методів зниження ступеня ризику. Приклади їх застосування.
19. Проблема кадрової безпеки
20. Трикутник шахрайства
21. Система заходів кадрової безпеки
22. Найтипівіші схеми крадіжок і боротьба з ними
23. Помилки підприємців в управлінні грошовими коштами
24. Правила управління грошима у малому бізнесі
25. Прогноз руху грошових потоків
26. Правила платоспроможності бізнесу
27. Побудова ефективних взаємовідносин з партнером-співвласником бізнесу
28. Заходи безпеки при роботі з постачальниками
29. Організація безпечної співпраці з підрядними організаціями
30. Причини негативного досвіду кредитування
31. Безпечне кредитування підприємницької діяльності
32. Загальні правила безпечного кредитування для всіх суб'єктів
33. Правила безпечної іпотеки.

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Управління безпекою бізнесу» для студентів заочної форми навчання економічних спеціальностей

34. Дебіторська заборгованість та причини її виникнення
35. Попередня робота з новими покупцями
36. Заходи запобігання накопичення дебіторської заборгованості
37. Робота з поточною дебіторською заборгованістю
38. Нераціональна поведінка людини та емоційний інтелект
39. Роль емоційного інтелекту у розвитку бізнесу
40. Складові емоційного інтелекту

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека бізнесу в Інтернеті. Онлайн курс. Google Digital Workshop. URL: <https://learndigital.withgoogle.com/digitalworkshop-ua/course/improve-online-security/module/167>

2. Борис С., Демчук П. Системи контролю на підприємстві: що варто знати власнику бізнесу, щоб його не втратити? *Liga Zakon*. 16.10.2020. URL:

https://biz.ligazakon.net/aktualno/8081_sistemi-kontrolyu-na-pdprimstv-shcho-varto-znati-vlasniku-bznesu-shchob-yogo-ne-vtratiti?utm_source=esputnik&utm_medium=email&utm_campaign=Promo_20221025_Liga360product

3. Вага К. Цифрова безпека бізнесу: як захиститися. Як організувати робочий процес в умовах віддаленої роботи, щоб вберегти важливі дані від хакерів. *Економічна правда*. 02.06.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/06/2/674556/>

4. Кіріна В. Безпека бізнесу в українських реаліях. *Юрист&Закон*. 2023. №8. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA009548

5. Когут Ю. І. Конкурентна розвідка та безпека бізнесу. – К. : Видавництво Консалтингова компанія Сідкон, 2021. – 318 с.

6. Когут Ю. І. Корпоративна безпека. Практичний посібник. – К. : Видавництво Консалтингова компанія Сідкон, 2018. – 276 с.

7. Кознова О. Безпека бізнесу: як виявити приховані загрози та захистити свою компанію. *Liga Zakon*. 23.11.2020. URL: https://biz.ligazakon.net/news/199782_bezpeka-bznesu-yak-viyaviti-prikhovan-zagrozi-ta-zakhistiti-svoyu-kompanyu

8. Комерційна таємниця: інструменти захисту та відповідальність за розголошення. *Liga Zakon*. 27.10.2022. URL:

https://biz.ligazakon.net/analitics/214258_komertsyna-tamnitsya-instrumenti-zakhistu-ta-vidpovdalnst-za-rozgoloshennya?utm_source=digest&utm_medium=email&utm_campaign=20221013_platforma

9. Шульга В. Безпека бізнесу: топ-3 рекомендацій для служб безпеки у 2023 році. *Liga Zakon*. 19.01.2023. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/216845_bezpeka-bznesu-top-3-rekomendatsy-dlya-sluzhb-bezpeki-u-2023-rots

10. Шульга В. Безпека бізнесу: топ-3 рекомендацій для служб безпеки у 2022 році. *Liga Zakon*. 21.01.2022. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/208905_bezpeka-bznesu-top-3-rekomendatsy-dlya-sluzhb-bezpeki-u-2022-rots

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Управління безпекою бізнесу» для студентів заочної форми навчання економічних спеціальностей

11. Шульга В. Ефективна безпека без додаткових витрат: сучасні методи управління безпекою компанії. *Liga Zakon*. 21.09.2021. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/206272_efektivna-bezpeka-bez-dodatkovikh-vitrat-suchasn-metodi-upravlnnya-bezpekoju-kompan

12. Як малому бізнесу захистити себе від кіберзагроз. *Businessviews*. 11.06.2019. URL: <https://businessviews.com.ua/ru/digital-transformation/id/jak-malomu-biznesu-zahistiti-sebe-vid-kiberzagroz-2040/>

Додаток А

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Навчально-науковий інститут післядипломної освіти

Кафедра економіки та підприємництва

Контрольна робота

з дисципліни «Управління безпекою бізнесу»

Виконав(ла):

Студент(ка) 6 курсу _____ групи
спеціальності

«_____»

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Перевірив:

д-р екон. наук, проф. Євчук Л.А.

Миколаїв – 20__

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчальне видання

**Людмила Анатоліївна
ЄВЧУК**

Методичні рекомендації
до виконання контрольних робіт
з дисципліни «Управління безпекою бізнесу»
для студентів заочної форми навчання
економічних спеціальностей

Методичні рекомендації

Випуск 418

Редактор *О. Михайлова*
Комп'ютерна верстка *К. Гросу-Грабарчук*
Друк *С. Волинець*. Фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підписано до друку 17.10.2023.
Формат 60x84^{1/16}. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,04. Обл.-вид. арк. 0,5.
Тираж 2 пр. Зам. № 6630.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50–03–32, 8 (0512) 76–55–81,
e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.